

กลุ่มบริหารการคลัง สำนักอำนวยการ
รับที่ 1678 ๔.39
วันที่ 28 เม.ย. 2568

สำนักอำนวยการ
รับที่ 4057
วันที่ 25 เม.ย. 2568
เวลา 15.23 น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
รับที่ ๑๕๕๗
วันที่ ๒๕ เม.ย. ๒๕๖๘
เวลา ๑๕.๓๐

ที่ กค ๐๔๐๘.๕/๑๕๑

กระทรวงการคลัง

ถนนพระรามที่ ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๓ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การกำกับดูแลการใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ

เรียน เลขาธิการสภาการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๖๑ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๑

๒. สำเนาคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๔๕/๒๕๖๕

ด้วยพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีเจตนารมณ์เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยให้กับข้าราชการ อันเนื่องมาจากทางราชการเป็นเหตุในการสั่งให้ข้าราชการไปรับราชการประจำสำนักงานในต่างท้องที่ แต่จากการหาหรือการใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการของส่วนราชการพบว่า มีข้าราชการบางรายใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการโดยไม่ถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เช่น ไม่มีการเช่าและพักอาศัยอยู่จริง หรือใช้เอกสารหลักฐานในการเบิกจ่ายเป็นเท็จ หรือกรณีข้าราชการไม่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการเพราะมีบ้านพักของทางราชการจัดให้พักอาศัยตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด หรือมีบ้านอันเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองหรือคู่สมรสอยู่ในท้องที่ที่รับราชการโดยไม่มีหนี้ค้างชำระกับสถาบันการเงิน แต่ข้าราชการไม่ยอมเข้าพักอาศัยในบ้านพักของทางราชการ หรือบ้านอันเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองหรือคู่สมรสกลับไปเช่าบ้านเพื่อพักอาศัยและนำหลักฐานการเช่าบ้านหลังดังกล่าวมาเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการจากทางราชการ หรือกรณีข้าราชการมีเจตนาแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของตนเองในแบบขอรับค่าเช่าบ้าน (แบบ ๖๐๐๕) อันเป็นเท็จ เป็นต้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมีการควบคุม กำกับ การใช้จ่ายเงินของทางราชการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด จึงขอความร่วมมือส่วนราชการเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. โดยที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุของกระทรวงหรือกรม เป็นผู้ใช้อำนาจดุลพินิจในการออกคำสั่งย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการในสังกัด แล้วแต่กรณี ที่จะต้องออกคำสั่งดังกล่าวให้อยู่ภายใต้เหตุผล ความจำเป็น และเพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ เพื่อย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการ ซึ่งหากผลของคำสั่งย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งทำให้ข้าราชการต้องไปรับราชการประจำสำนักงานใหม่ในต่างท้องที่ และได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยในท้องที่ที่รับราชการเนื่องจากทางราชการเป็นเหตุ ข้าราชการจึงจะเกิดสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการจากทางราชการและทางราชการต้องรับผิดชอบจ่ายเงินค่าเช่าบ้านข้าราชการให้กับข้าราชการ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักเกณฑ์ของพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้นจึงขอความร่วมมือให้ส่วนราชการควบคุม กำกับ ดูแลให้มีการตรวจสอบการใช้สิทธิการเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านข้าราชการของข้าราชการในสังกัดให้ถูกต้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักเกณฑ์ของพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๔๕/๒๕๖๕

ศาลฎีกา

ศาลปกครองสูงสุด

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗

สำนักงานศาลปกครอง ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด
คดีหมายเลขแดงที่ อร. ๓๓/๒๕๖๕ ขัดแย้งกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๔/๒๕๖๓

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เดิมสำนักงานศาลปกครอง ยื่นฟ้อง
นาย ส. ต่อศาลปกครองกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๓๘/๒๕๕๗ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเรียกให้
นาย ส. คืนเงินค่าเช่าบ้านที่รับไปโดยไม่มีสิทธิ ต่อมา มีการดำเนินการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
โดยศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งให้โอนสำนวนคดีนี้ไปศาลยุติธรรม (ศาลแพ่ง) ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) และ
วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมา นาย ส.
ยื่นฟ้อง ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุน ที่ ๑ เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี
ต่อศาลปกครองกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๔๑/๒๕๕๗ ขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของ
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่เพิกถอนสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านของผู้ฟ้องคดีและเรียกเงินค่าเช่าบ้านคืนจากผู้ฟ้องคดี เพิกถอน
คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการโดยให้มีการ
จ่ายเงินค่าเช่าบ้านแก่นาย ส. ตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นต้นไป โดยคดีทั้งสองนี้
ศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยตรงกันว่า นาย ส. เป็นผู้ไม่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านตามระเบียบ
คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ว่าด้วยค่าเช่าบ้านข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๕
คำสั่งของผู้ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุนซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการสำนักงาน
ศาลปกครองในการอนุมัติเบิกค่าเช่าบ้านและเพิกถอนการอนุมัติเบิกค่าเช่าบ้าน ที่ให้เพิกถอนสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน
ของนาย ส. จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ในส่วนที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยต่อมาว่า นาย ส.
ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินค่าเช่าบ้านโดยสุจริตและได้ใช้เงินดังกล่าวไปจนหมดสิ้น จึงไม่ต้องคืนเงินค่าเช่าบ้านที่
ได้รับไปเต็มจำนวน ตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
ประกอบมาตรา ๔๑๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ขัดแย้งกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่า
การเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านระหว่างสำนักงานศาลปกครองและนาย ส. มิใช่เป็นการกระทำเพื่อชำระหนี้หรือ
ได้มาโดยประการอื่นโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ หากแต่เป็นเรื่องนาย ส. ขอรับสวัสดิการจาก
หน่วยงานของรัฐ แต่ได้รับเงินค่าเช่าบ้านมาโดยไม่ชอบ กรณีจึงไม่ใช่เรื่องลามิควรได้ สำนักงานศาลปกครอง
ซึ่งเป็นเจ้าของเงินที่ส่งมอบให้นาย ส. โดยสำคัญผิด จึงมีสิทธิติดตามเอาคืนจากนาย ส. ผู้ไม่มีสิทธิได้รับตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ และพิพากษาให้นาย ส. คืนเงินให้แก่สำนักงาน
ศาลปกครอง เพราะคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวมีผลทำให้สำนักงานศาลปกครองไม่อาจ

เรียกคืนเงินค่าเช่าบ้านที่นาย ส. ได้รับไปจากสำนักงานศาลปกครองได้ คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในส่วนนี้จึงขัดแย้งกับคำพิพากษาศาลฎีกา

มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า คู่ความต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยในส่วนที่เรียกเงินคืนอย่างไร เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในส่วนนี้เป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวกับประเด็นการเรียกคืนเงินค่าเช่าบ้านที่อ้างว่านาย ส. รับไปโดยไม่มีสิทธิ ซึ่งเป็นข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม ตามที่สำนักงานศาลปกครองได้ฟ้องขอให้นาย ส. คืนค่าเช่าบ้านที่รับไปโดยไม่มีสิทธิต่อศาลปกครองกลาง และศาลปกครองกลางกับศาลแพ่งมีความเห็นตรงกันว่าคดีอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม จึงได้โอนคดีมาพิจารณาพิพากษาที่ศาลยุติธรรม ทั้งศาลปกครองสูงสุดก็ได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาแล้วว่า คำสั่งของหน่วยงานในส่วนที่เรียกคืนเงินค่าเช่าบ้านจากนาย ส. นั้น มิใช่การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นาย ส. จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีขอให้เพิกถอนหนังสือดังกล่าวเฉพาะในส่วนที่เรียกให้นาย ส. คืนเงินค่าเช่าบ้าน พิพากษายกฟ้อง ดังนั้น เมื่อนาย ส. ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนหนังสือที่เรียกให้คืนเงินค่าเช่าบ้าน ศาลปกครองสูงสุดจึงไม่อาจวินิจฉัยว่า นาย ส. ได้รับเงินค่าเช่าบ้านโดยสุจริตและได้ใช้เงินดังกล่าวไปจนหมดสิ้น จึงไม่ต้องคืนเงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับไปเต็มจำนวนให้แก่หน่วยงาน ตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบมาตรา ๔๑๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นประเด็นข้อพิพาทในคดีของศาลยุติธรรมที่จะต้องวินิจฉัยว่า สำนักงานศาลปกครองมีอำนาจฟ้องเรียกคืนเงินค่าเช่าบ้านที่รับไปโดยไม่มีสิทธิ และนาย ส. ต้องคืนเงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิแก่สำนักงานศาลปกครองหรือไม่ เพียงใด ดังนั้น การที่ศาลฎีกาพิพากษานาย ส. จำเลยคืนเงินค่าเช่าบ้านเต็มจำนวนให้แก่สำนักงานศาลปกครอง โดยอ้างอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ และไม่นำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕๑ วรรคสี่ มาใช้บังคับ ก็เป็นอำนาจของศาลในคดีที่อยู่ในเขตอำนาจจะวินิจฉัยปรับบทกฎหมายใช้บังคับแก่ข้อเท็จจริงในคดี และเป็นประเด็นข้อพิพาทโดยตรงในคดีของศาลยุติธรรม คู่ความในคดีนี้จึงต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยในส่วนการเรียกคืนเงินตามคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทนี้

จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อร. ๓๓/๒๕๖๕ ระหว่างนาย ส. ผู้ฟ้องคดี กับ ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุน ที่ ๑ เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ในส่วนที่วินิจฉัยว่า นาย ส. ได้รับเงินค่าเช่าบ้านโดยสุจริตและได้ใช้เงินดังกล่าวไปจนหมดสิ้น จึงไม่ต้องคืนเงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับไปเต็มจำนวนให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบมาตรา ๔๑๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ขัดแย้งกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๔/๒๕๖๓ ระหว่าง สำนักงานศาลปกครอง โจทก์ นาย ส. จำเลย ให้คู่ความปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๔/๒๕๖๓

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๒๐๔/ว. ๒๙

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงการคลังเสนอให้ส่วนราชการและข้าราชการตรวจสอบสิทธิของตนเองว่าใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้งดเบิกจ่าย และให้ส่วนราชการถือปฏิบัติต่อไปว่า เมื่อมีการตรวจสอบการใช้สิทธิแล้วพบว่าข้าราชการรายใดมีเจตนาใช้สิทธิเบิกไม่ถูกต้องขัดกับพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ ให้ถือว่าเป็นการทุจริตมีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อมีการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดจริงให้ส่วนราชการพิจารณาลงโทษไล่ออก ซึ่งจะไม่สิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ

จึงเรียนยืนยันมา และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิษณุ เครืองาม)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักนิติกรรม

โทร. ๒๕๑๐๐๐๗, ๒๕๒๓๖๔๔

โทรสาร ๒๕๒๔๑๔๕